

DIDYSIS VILNIAUS SEIMAS

Parengė: Augustas Stankevičius IVe

DIDYSIS VILNIAUS SEIMAS

- 1905 m. gruodžio 4 - gruodžio 5 d. vykęs lietuvių atstovų susirinkimas Vilniuje, suformulavęs politinės Lietuvos autonomijos reikalavimą.
- 1905 m. Rusijoje kilęs revoliucinis sąjūdis persimetė į imperijos pietus, vakarus, palietė ir Lietuvą. Buvo reikalaujama demokratinių permainų. Lietuvoje toks sąjūdis prasidėjo jau 1905 m. pradžioje, - iš karto tik carui siunčiamomis peticijomis, bet kai rudenį Rusijoje įvyko visuotinis streikas ir caro valdžia susvyravo, - Lietuvoje prasidėjo caro valdininkų šalinimas, valdžios ėmimas į tautines rankas.

- Prasidėjus 1905 m. įvykiams socialdemokratai ir demokratai iškėlė idėją sušaukti visų politinių jėgų pasitarimą.
- Petras Vileišis šia idėja pasidalino su Jonu Basanavičium, kurio iniciatyva spalio 19 d. „Vilniaus žinių“ redakcijoje sušauktas pasitarimas išrinko 15 žmonių suvažiavimo organizavimo komitetą.
- 1905 m. lapkričio 11 d. „Vilniaus žiniose“ buvo paskelbtas J. Basanavičiaus parašytas atsišaukimas ir visoje Lietuvoje buvo pradėti rinkti atstovai į suvažiavimą.

- ◉ Organizacinis komitetas neparengė tikslų atstovų rinkimų nuostatų, tad jie buvo renkami pagal valsčių nusistatytą tvarką.
- ◉ 1905 m. gruodžio 4-5 d. Vilniaus Miesto salėje susirinko apie 2000 lietuvių atstovų iš visos Lietuvos, Ukrainos, Latvijos, Lenkijos ir kitų šalių. Daugiausia buvo valstiečių, bet dalyvavo ir dvasininkai, dvarininkai bei inteligentai.
- ◉ Didžiajame Vilniaus Seime pasireiškė ir išryškėjo visos pagrindinės lietuvių politinės srovės. Jau veikiančių partijų buvo dvi: Lietuvos socialdemokratų partija ir Lietuvos demokratų partija, tačiau Seime pradėjo organizuotis ir krikščionys demokratai ir tautiniai demokratai.

PIRMOJI SEIMO DIENA

- Socialdemokratai pareikalavo rinkti kolektyvinį prezidiumą, o ne iš J. Basanavičiaus pasiūlytų savų žmonių.
- Po dviejų valandų diskusijų į prezidiumą buvo išrinkti nepartinis J. Basanavičius, krikščionis demokratas Pranciškus Būčys, demokratas Antanas Smetona, ūkininkų atstovas karininkas Juozas Stankūnas ir socialdemokratas S. Kairys, praktiškai ir vedęs beveik visus posėdžius.
- Didžiojo Vilniaus Seimo dalyviai didžiausiu lietuvių tautos priešų įvardijo Rusijos Vyriausybę ir nutarė reikalauti Lietuvos autonomijos su Seimu Vilniuje, išrinktu “visuotiniu, lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu, neskiriant lyties, tautos ir tikėjimo”.

ANTROJI SEIMO DIENA

- Didžiąją suvažiavusiųjų delegatų sudėtį sudarę valstiečiai paskelbė nutarimą, kuriame pranešė apie Valstiečių sąjungos įkūrimą.
- Nutarimo tekstas buvo įteiktas seimo prezidiumui ir išspausdintas pirmajame „Lietuvos ūkininko“ numeryje.
- Taip pat reikalauta vartoti lietuvių kalbą valsčiuose ir mokyklose. Ekonominių reikalavimų Seimo nutarimuose nebuvo keliami.

Dabartinė Vilniaus filharmonija, kurioje vyko 1905 m.
Suvažiavimas.

1. Lietuvių Susivažiavimas Vilniuje.

Lapkričio 21–22 (Gruodžio 4–5) d. 1905.

PROGRAMA:

- 1. Lietuystės praeitis ir dabartis.*
- 2. Lietuviai, latviai ir įvairios tautos Lietuvoje gyvenančios.*
- 3. Caro manifestas nuo Spalio 17 (30) dienos.*
- 4. Lietuvos autonomija ir prikėrgimas Suvalkų gubernijos prie autonomiškosios Lietuvos.*
- 5. Rinkimai į Viešpatystės seimą.*
- 6. Lietuvos sodiečiai po rusų valdžia.*
- 7. Lietuvos mokyklos.*
- 8. Apie įvairius mokesčius.*
- 9. Apie žemiečių ištaigas.*
- 10. Apie išėirystę (emigraciją).*
- 11. Apie karėiviarimą.*

Gali buti įnešami ir kitoki klausimai.

Organizacijos Komitetas.

Paminklinė
lenta.

SEIMO NUTARIMAI

- *I. Pripažindami, jog dabartinė caro valdžia yra pikčiausias mūsų priešas; jog dabar prieš tą vyriausybę pasikėlė visi rusų valstijos kraštai; jog geresnį gyvenimą galima įgyti tik laimėjus karą su senąja tvarka, susirinkime dalyvavusieji lietuviai nutarė:
„šviestis, ryžtis ir stoti kovon drauge su sukilusia visų Rusijos tautų liaudimi.“*

○ *II. Lietuvos autonomija.*

Kadangi Lietuvos gyventojų reikalai pilnai gali būti patenkinti tikrai prie tikros mūsų krašto autonomijos ir kadangi norima, kad ir kitos Lietuvoje gyvenančios tautos galėtų pilnai laisve naudotis, lietuvių suvažiavimas nusprendė:

„Reikalauti Lietuvai autonomijos su seimu Vilniuje, išrinktu visuotiniu, lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu, neskiriant lyties, tautos, tikėjimo.“

Toji autonomiška Lietuva turi būti sudėta iš dabartinės etnografinės Lietuvos, kaipo branduolio, ir tų pakraščiu, kurie dėl ekonomiškų, kultūrinių, tautinių arba kitų priežasčių traukia prie to branduolio ir kurio gyventojai priklausyti prie to norės.

ŠALTINIAI

- ◉ http://lt.wikipedia.org/wiki/Didysis_Vilniaus_Seimas
- ◉ http://lt.wikipedia.org/wiki/Vaizdas:Great_Seimas_agenda.jpg
- ◉ http://lt.wikipedia.org/wiki/Vaizdas:Lietuvos_nacionaline_filharmonija.JPG
- ◉ http://lt.wikipedia.org/wiki/Vaizdas:Great_Seimas_of_Vilnius.jpg
- ◉ http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=1002&p_k=1
- ◉ <http://www.llks.lt/Varpas/Varpo%20archyvas/Varpas%202005/Varpas%202005%20gruodis.pdf>
- ◉ http://www.google.lt/imgres?q=didysis+vilniaus+seimas&um=1&hl=lt&sa=N&biw=1366&bih=667&tbm=isch&tbnid=xltw3puO5c5nFM:&imgrefurl=http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show%3Fp_r%3D1002%26p_k%3D1&docid=fwO3GZqHVloFxm&imgurl=http://www3.lrs.lt/home/images/VISI/didysisseimas.gif&w=567&h=364&ei=-H3BTpP9JMPGswaEsbmNAw&zoom=1&iact=hc&vpx=171&vpy=157&dur=1363&hovh=180&hovw=280&tx=138&ty=103&sig=117484368825500349269&page=1&tbnh=136&tbnw=181&start=0&ndsp=19&ved=1t:429,r:0,s:0